

Polecenia podsumowujące

1. Scharakteryzuj wierzenia starożytnych Greków.
2. Przedstaw najważniejsze osiągnięcia kulturowe starożytnych Greków.
3. Wyjaśnij, w jaki sposób kultura grecka wywarła wpływ na cywilizację europejską.

Okresy w kulturze greckiej

- archaiczny – VIII–VI w. p.n.e.
- klasyczny – V – pierwsza połowa IV w. p.n.e.; największy rozwój kultury w Atenach
- hellenistyczny – druga połowa IV – I w. p.n.e.

Religia i mitologia

Politeizm.
Obywatelski charakter religii.
Duże znaczenie wyroczni, w tym delfickiej.

Święta religijne na cześć bogów,
m.in. Panatenaje.

Mitologia źródłem wiedzy o bogach, herosach
i prawach rządzących światem.

Literatura

Powstanie trzech rodzajów literackich – liryki, epiki i dramatu.
Homer – *Iliada* i *Odyseja*.
Historiografia.
Herodot – *Dzieje*.
Tukidydes – *Wojna peloponeska*.

Teatr

Geneza – święta ku czci boga Dionizosa.
Główni autorzy utworów dramatycznych – Ajschylos, Sofokles, Eurypides i Arystofanes.
Tragedie i komedie.
Aktorami wyłącznie mężczyźni.
Budowa teatru – widownia, orchestra, proskenion, skene, parodos.

Architektura i sztuka

Budowle wznoszone z kamienia.
Najbardziej znana świątynia – Partenon na Akropolu w Atenach.
Trzy porządki architektoniczne – dorycki, joński, koryncki.
Rzeźba – idealne proporcje poszczególnych części ludzkiego ciała (kanon).
Główni rzeźbiarze – Fidiasz (posąg Ateny w Partenonie i Zeusa w Olimpii), Myron (*Dyskobol*).

Igrzyska olimpijskie

Gimnazjon – ośrodek sportu.
776 p.n.e. – pierwsze igrzyska olimpijskie.
Dyscypliny olimpijskie – biegi, skok w dal, rzut oszczepem, rzut dyskiem, wyścigi rydwanów, zapasy, boks, pankration, bieg hoplitów.

Filozofowie greccy

Tales z Miletu – podstawą świata jest woda.
Heraklit z Efezu – podstawą wszechrzeczy jest ogień.
Demokryt z Abdery – świat składa się z atomów.
Pitagoras z Samos – istotą wszechrzeczy jest liczba.
Sokrates – „Wiem, że nic nie wiem”.

Platon – teoria idealnego państwa i społeczeństwa w dziełach *Państwo* i *Prawa*.
Arystoteles – wyodrębnienie z filozofii nauk szczegółowych (logiki, zoologii, psychologii); zbadanie systemów politycznych współczesnych mu *poleis*; zebranie dorobku starożytnych Greków i próba syntezy każdej z omówionych dziedzin.

Paideia i edukacja klasyczna

Paideia – ideał wychowania i kształcenia.
Edukacja klasyczna – znajomość poezji, mitologii, filozofii, zasad gramatyki, logiki, retoryki, matematyki, astronomii, geometrii i muzyki, znajomość obyczajów, dbanie o sprawność fizyczną.

Polecane publikacje

Bogdan J. Kunicki, *Kultura fizyczna antycznej Grecji (ideologia, filozofia, nauka)*, Poznań 2002.
Stanisław Stabryła, *Zarys kultury starożytnej Grecji i Rzymu*, Warszawa 2007.
Lidia Winniczuk, *Ludzie, zwyczaje i obyczaje starożytnej Grecji i Rzymu*, Warszawa 2006.

